

Landbruks- og Matdepartementet - LMD

Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 19/02406-2
Arkivkode: V00
Saksbehandler: Elisabeth Dahle,
Deres referanse:
Dato: 25.10.2019

Høringssvar: Forslag til forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket

Vi viser til høringsbrev og høringsnotat fra Landbruks- og matdepartementet (LMD), mottatt 23. september 2019.

KS ser positivt på at det overføres ansvar fra staten til fylkeskommunene på landbruksområdet. Vi mener imidlertid at overføringen bør forankres på kortfattet vis i lov, ikke gjennom forskrift.

Bakgrunn og begrunnelse fra LMD

Bakgrunnen for forslaget til forskrift er regionreformen og Stortingets vedtak om at ansvaret for forvaltningen av regionale tilretteleggingstiltak i landbruket fra 2020 overføres fra fylkesmannen til fylkeskommunene. I 2019 utgjør disse midlene kr. 48 mill. Fylkeskommunene har allerede ansvaret for å forvalte regionale midler til rekruttering og kompetanseheving i landbruket, som i 2019 utgjør kr. 14 mill. Av LMDs høringsnotat fremgår det at noe av hensikten med forslaget til forskrift er å se de to tilskuddsordningene i sammenheng. Det påpekes videre at tilskuddsordningene må sees i sammenheng med det øvrige kompetanse- og næringspolitiske arbeidet i fylkeskommunene.

De to tilskuddsordningene har ikke tidligere vært regulert i forskrift. LMD begrunner forslaget om at ordningene nå bør reguleres i forskrift med at dette vil formalisere gjeldende praksis. Det hevdes at forskriftsregulering vil sikre korrekt saksbehandling og likebehandling og derigjennom en mer enhetlig praksis i forvaltningen av ordningene. Hensikten skal være videre å forenkle og tydeliggjøre regelverket uten å svekke det regionale handlingsrommet for fylkeskommunene. LMD redegjør for dagens praksis, der fylkesmannen mottar årlige tildelingsbrev med føringer for forvaltningen av tilskuddsordningen. Det sendes dessuten årlige oppdragsbrev fra LMD til fylkeskommunene om føringer og bestemmelser knyttet til forvaltningen av den andre tilskuddsordningen. I høringsnotatet vises det til at fra 2020 vil Landbruksdirektoratet ha forvalteransvaret for disse tilskuddsordningene på nasjonalt nivå.

Fylkeskommunen er et selvstendig folkevalgt regionalt forvaltningsnivå

KS er positiv til at ansvar på landbruksområdet overføres til fylkeskommunene. KS vil imidlertid understreke at det er utviklingsoppgaver, som vil gi utvidet regionalt handlingsrom, som bør overføres til fylkeskommunene. Når LMD legger opp til at fylkeskommunene skal motta årlige

oppdragsbrev, med detaljerte føringer for forvaltningen av tilskuddsordningen, vil det medføre at fylkeskommunene vil utøve myndighet på vegne av staten. Statlig myndighetsutøvelse skal i utgangspunktet ikke være en oppgave for det folkevalgte regionale nivå. Vi vil påpeke at fylkeskommuner og kommuner, etter kommuneloven, tar avgjørelser på eget initiativ og ansvar (negativt avgrenset kompetanse). KS vil også påpeke at fylkeskommunene ikke er underlagt reglementet for økonomistyring i staten. Det kan derfor ikke stilles krav til fylkeskommunene om at forvaltningen av tilskuddsordningen skal følge det reglementet.

Regionreformen er forklart som en demokratireform ved at det overføres oppgaver og ansvar fra staten til regionalt folkevalgt nivå. En styrking av fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler er vektlagt. For å kunne utøve denne rollen må fylkeskommunene gis ansvar på viktige samfunnsområder og politisk handlingsrom på disse områdene.

I denne sammenhengen innebærer det at fylkeskommunene må gis rom til å forvalte disse tilskuddsordningene slik at de kan sees i sammenheng med det øvrige kompetanse- og næringspolitiske arbeidet i fylkeskommunene. LMD viser i høringsnotatet til at fylkeskommunene fra 2020 også overtar ansvaret for å lede det regionale partnerskapet på landbruksområdet, samt ansvaret for det regionale næringsprogrammet. Dette programmet vil gi strategiske føringer for arbeidet med landbruksbasert næringsutvikling regionalt og dermed gi føringer for disse tilskuddsordningene. KS vil påpeke at det vil være opp til fylkeskommunene hvordan de velger å lede de regionale partnerskapene. Det er gjennom dette ansvaret at fylkeskommunene vil ha rom for å se den landbruksbaserte næringsutviklingen i sammenheng med det øvrige næringspolitiske arbeidet. Fylkeskommunene har lang erfaring med slike partnerskap og solid prosesskompetanse og vil selvfølgelig sørge for at faglagene i landbruket er godt involvert.

Overføring av ansvar må hjemles i lov, ikke gjennom forskrift

LMDs forslag til forskrift legger ikke til rette for et regionalpolitisk handlingsrom, snarere tvert imot. KS vil påpeke at oppgaver ikke bør overføres med detaljerte krav til måten ansvaret skal ivaretas på. Fylkeskommuner og kommuner må ha rom til å utøve skjønn og selv definere hvordan oppgaver skal løses. KS mener derfor at overføringen bør forankres på kortfattet vis i lov, ikke gjennom forskrift. Hvordan fylkeskommunene ivaretar ansvaret, må fylkeskommunene ha frihet til selv å definere. Dersom fylkeskommunene har behov for det, kan det lages veiledning. Veiledere er ikke rettslig bindende. Vi viser ellers til veilederen Statlig styring av kommunesektoren (2016).

Større nærhet til innbyggerne enn det staten har, gir fylkeskommunene et fortrinn til å foreta effektive prioriteringer for å møte innbyggernes behov. Men for at fylkeskommunene skal kunne være effektive, er det en forutsetning at de gis frie inntekter, som gir økonomisk handlerom. Øremerkede bevilgninger må reduseres.

Komplekse samfunnsutfordringer krever innovasjon. Fylkeskommunens kan finne nye løsninger med sin nærhet til innbyggerne og næringsliv, men for å kunne realisere dette potensialet må detaljstyringen reduseres. Videre er fylkeskommunen et selvstendig politisk styrt forvaltningsnivå og i utgangspunktet ikke underlagt andre statlige organer enn Stortinget. En følge av dette er at når oppgaver overføres fra (regional) stat til fylkeskommunen, så verken kan eller bør staten fortsette med samme styring av oppgaveløsningen.

Dersom LMD likevel velger å gå videre med en forskriftsregulering, anbefaler KS sekundært at forskriften omarbeides og gjøres betydelig mer overordnet enn foreliggende utkast er.

Med vennlig hilsen

Lasse Hansen
Adm.dir

Helge Eide
områdedirektør interessepolitikk